

ปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

วันที่รับบทความ: 23 กรกฎาคม 2567

วันแก้ไขบทความ: 1 ธันวาคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ: 19 ธันวาคม 2567

ศักดิ์สิทธิ์ ทรัพย์เจริญกุล¹

สุขสมัย สุทธิบัติ²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี และ 3) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานด้านการวางแผนการดำเนินงานเทศบาลตำบลลำลูกกา จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลำลูกกา จำนวน 3 คน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลำลูกกา จำนวน 4 คน รวม 12 คน ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยที่สำคัญ คือ ประชาชนยังไม่ได้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน เช่น ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยเปียก ขยะมูลฝอยอันตราย ขยะมูลฝอยแห้ง ก่อนจะนำไปทิ้ง ขยะที่มีการคัดแยกอยู่บ้างจะเป็นกระดาษ ขวดน้ำพลาสติก ส่วนขยะประเภทอื่นยังทิ้งรวมกันในถุงพลาสติก ถุงดำหรือถัง ซึ่งเป็นภาชนะเหลือใช้ในบ้านมาเป็นถังขยะสำหรับปัญหาในการจัดการขยะ พบว่า หลายพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลลำลูกกา ยังไม่ได้ดำเนินการในเรื่องการจัดการขยะตามนโยบายของเทศบาล เนื่องจากผู้นำชุมชนยังไม่ได้รณรงค์ไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ชุมชนยังไม่ให้ความร่วมมือประชาชนในชุมชนขาดความตระหนัก ไม่มีงบประมาณในการดำเนินการปัญหาในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ขยะและยังไม่มีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชน อีกทั้งยังมองไม่เห็นปัญหาที่เกิดจากขยะจึงไม่ได้ดำเนินการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา จะแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ครัวเรือน/หมู่บ้าน และเทศบาล ฝ่ายครัวเรือนจะจัดให้มีถังรองรับขยะหรือถุงดำ ทุกครัวเรือน เพื่อแยกขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้และขยะที่ต้องการทิ้งฝ่ายเทศบาลจัดให้มีสถานที่ที่เหมาะสมและถังรองรับขยะที่เป็นประโยชน์ประจำทุกพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลลำลูกกาและสนับสนุน รมรงค์ ส่งเสริม ให้ความรู้แก่ชุมชนในการบริหารจัดการขยะต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการขยะมูลฝอย; อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

¹ นักศึกษาปริญญาโท, หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารรัฐกิจและกฎหมาย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 282 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย
ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: beer.saksit@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา, โครงการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารรัฐกิจและกฎหมาย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Problems in household waste management in Lam Luk Ka Subdistrict Municipality, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province

Received:	23 August 2024
Revised:	1 December 2024
Accepted:	19 December 2024

Saksit Sapcharoenkul ¹Suksmai Sutthibodee ²

Abstract

This qualitative research aims to study (1) the household waste management in Lam Luk Ka Subdistrict Municipality, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province (2) the problems in household waste management in Lam Luk Ka Subdistrict Municipality, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province (3) the direction for household waste management in Lam Luk Ka Subdistrict Municipality, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province. The instruments used for data collection are a questionnaire and observation form. The key informants are the 5 administrators and staff responsible for the management planning, 3 staff responsible for waste collection and elimination and 4 residential citizen of the Lam Luk Ka Subdistrict Municipality. The result finds that the key problem of the household waste management is the waste separation from wet, dry, dangerous wastes before waste throwing away. There is some waste separation for paper and water bottles. Other wastes are still let together in plastic bags, black bags or bins which are adapted from used household containers. For the problems of waste management, it is found that the different areas of Lam Luk Ka Subdistrict has not followed the waste management policy of the Lam Luk Ka Subdistrict Municipality due to the community leaders do not implement the policy strictly, lack of cooperation and realization by community members, lack or insufficiency of budgets, acknowledgment of information of waste management, lack of opportunity to participate in waste management program and lack of knowledge on waste problems. The waste management should be divided into 2 main activities; home/village and municipality. For home/village, the waste bin or bag should be prepared for each home for separation and reuse of waste. For municipality, suitable places and waste bins should be prepared and promote, support for the waste management including the knowledge information to the community for the waste management.

Keywords: Waste management; Municipality

Type of Article: Research Article

¹ Student, Master of Political Science Program, Public Administration and Law, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University, 282 Ramkhamhaeng Road, Hua-mark, Bangkok, Bangkok 10240

Corresponding author Email: beer.saksit@gmail.com

² Advisor, Master of Public Administration Program in Public Administration and Law, Ramkhamhaeng University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั่วประเทศ ใน พ.ศ. 2564 พบว่า มีปริมาณ 24.98 ล้านตัน ลดลงร้อยละ 1.54 จาก พ.ศ. 2563 ที่มีปริมาณ 25.37 ล้านตัน มีสาเหตุมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมาประเทศไทยน้อยลงในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.03 กิโลกรัม/คน/วัน ลดลงจาก พ.ศ. 2563 ที่มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.05 กิโลกรัม/คน/วัน และคิดเป็นขยะพลาสติกหลังการใช้งานประมาณ 2.76 ล้านตัน หรือประมาณร้อยละ 11 ของปริมาณขยะทั้งหมด (ระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรมควบคุมมลพิษ, 2564)

การจัดการขยะมูลฝอย ใน พ.ศ. 2564 พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง 9.28 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 37 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.04 จาก พ.ศ. 2563 ที่มีปริมาณ 8.67 ล้านตัน ส่วนที่เหลือเป็นขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง 7.81 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 31 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ลดลงร้อยละ 6.35 จาก พ.ศ. 2563 ที่มีปริมาณ 8.34 ล้านตัน ส่วนขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 7.89 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 32 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ลดลงร้อยละ 5.62 จาก พ.ศ. 2563 ที่มีปริมาณ 8.36 ล้านตัน ทั้งนี้ ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องมีปริมาณเพิ่มขึ้น แต่ปริมาณขยะมูลฝอยถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องและขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มีปริมาณลดลง และเมื่อพิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วง พ.ศ. 2555-2562 และมีแนวโน้มลดลงใน พ.ศ. 2563-2564 (กรมควบคุมมลพิษ, 2565)

ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาโลกร้อน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ของเราทุกคน อาทิ ขยะที่เกิดจากการบริโภค การส่งเสริมท่องเที่ยว การเติบโตของธุรกิจไรต์เดออร์หรือบริการส่งอาหาร/สินค้า บริการ นโยบายส่งเสริมการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ฯลฯ แม้ว่าขยะบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก เช่น กล่องใส่อาหาร กล่องโฟม ถุงหิ้ว หลอดดูด แก้วน้ำ ฯลฯ ซึ่งเป็นขยะประเภทใช้ครั้งเดียวที่สามารถนำมารีไซเคิลได้จะมีแนวโน้มลดลงในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 แต่สัดส่วนของขยะที่กำจัดไม่ถูกต้องกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้นในด้านการจัดการขยะหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีมาตรการกำจัดขยะมูลฝอย แต่กลับพบว่ากระบวนการในการจัดการขยะส่วนใหญ่ยังไม่ถูกวิธีรวมทั้งขั้นตอนและวิธีการกำจัดขยะก็ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด การแก้ปัญหาขยะที่ต้นทางและการกำจัดขยะของภาครัฐและเอกชนที่ไม่ถูกต้องส่งผลให้เกิดการสะสมของขยะมูลฝอย ขยะสารเคมีที่เป็นอันตราย ขยะพลาสติกทั้งถุงหิ้ว ขวดน้ำ แก้วพลาสติก กล่องโฟม เศษอาหารและอื่น ๆ กระจายอยู่ในพื้นที่บ่อขยะ พื้นที่ฝังกลบ พื้นที่ที่มีการนำขยะไปเทกองรวมกัน รวมทั้งแม่น้ำลำคลอง ชายหาด พื้นที่ทะเล พื้นที่ป่าไม้ ชุมชนและพื้นที่เมือง และการลักลอบปล่อยของเสียหรือกากอุตสาหกรรมของโรงงานอุตสาหกรรมก็ส่งผลให้เกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนอีกด้วย (สฤณี บุตรเนียร์, 2566)

จังหวัดปทุมธานีในฐานะที่เป็นจังหวัดติดกับกรุงเทพฯ และติดเป็น 1 ใน 6 จังหวัดที่ต้องบริหารจัดการขยะมูลฝอยและปัญหาการจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งกำลังประสบอยู่ โดยปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่สะสมมานานและมีสาเหตุจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ เช่น

การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ของปริมาณขยะมูลฝอยซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และสภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นทำให้ประชาชนมีการจับจ่ายใช้สอยสินค้ามาใช้มากขึ้น ทำให้เป็นการเพิ่มปริมาณการผลิตขยะมูลฝอยส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายพื้นที่ได้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม และเกิดความขัดแย้งในการดำเนินการปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล จำเป็นจะต้องได้รับการจัดการที่เหมาะสม จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้เทศบาลตำบลลำลูกกาต้องหาวิธีรับมือและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น แหล่งกำเนิดขยะส่วนใหญ่จึงมาจากครัวเรือน แต่เนื่องจากครัวเรือนจำนวนไม่น้อย ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการแยกประเภทขยะมูลฝอย จึงยังคงทิ้งขยะมูลฝอยที่สามารถนำไปใช้ได้อีกปะปนมากับขยะมูลฝอยอื่น ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นประชากรคนหนึ่งของเทศบาลตำบลลำลูกกา มีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลลำลูกกา และเป็นแนวทางในการนำข้อเสนอต่าง ๆ ไปพัฒนางานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลำลูกกาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อหาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

2. ขอบเขตด้านประชากร

ศึกษาเฉพาะกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 12 คน ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากกลุ่มผู้บริหารเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

จำนวน 3 คน และ 3) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลำลูกกา จำนวน 4 คน โดยมีวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept interview)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาถึงการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตลอดจนถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา

ในการศึกษาเริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2567

5. ขอบเขตด้านวิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept interview) โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ในการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
3. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ค้นคว้าศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยมีเนื้อหา ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของคำว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า วัสดุพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว วัสดุสัตว์หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น

ประเภทของขยะมูลฝอย

1. ขยะมูลฝอยเปียก ได้แก่ พวกเศษอาหาร เศษพืชผัก เปลือกผลไม้อินทรีย์วัตถุ ที่สามารถย่อยสลายเน่าเปื่อยง่ายมีความชื้นสูง

2. ขยะมูลฝอยแห้ง ได้แก่ พวกเศษกระดาษ เศษหญ้า แก้ว โลหะ ไม้ยาง พลาสติก ฯลฯ ขยะมูลฝอยชนิดนี้จะมีทิ้งที่เผาไหม้ไม่ได้ขยะแห้งเป็นมูลฝอยที่สามารถเลือกวัสดุที่ยังมีประโยชน์กลับมาใช้ได้ อีก โดยทำการคัดแยกมูลฝอยก่อนนำทิ้ง ซึ่งจะช่วยให้สามารถลดปริมาณมูลฝอยที่จะต้องนำไปทำลายลงได้และถ้านำส่วนที่ใช้ประโยชน์ได้นี้ไปขายก็จะทำให้มีรายได้กลับมา

3. ขยะมูลฝอยอันตราย ได้แก่ ของเสียที่เป็นพิษมีฤทธิ์กัดกร่อนและระเบิดได้ง่ายต้องให้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นวัสดุที่เป็นอันตราย เช่น สารฆ่าแมลง ถ่านไฟฉายแบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟ หลอดฟลูออเรสเซนต์สเปร์ยฉีดผม ฯลฯ กระบวนการกำจัดมูลฝอยนั้น จุดเริ่มต้นที่สำคัญ คือ การผลิต หรือ การทิ้งมูลฝอย ดังนั้น กิจกรรมการทิ้งขยะมูลฝอยจะเกิดขึ้นหรือไม่นั้น จึงขึ้นอยู่กับบุคคลผู้ใช้วัสดุนั้น ซึ่งการกำจัดมูลฝอยในครัวเรือนจึงเป็นความรับผิดชอบของผู้ที่อยู่อาศัยเอง

การจัดการขยะมูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2563) ได้กำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย ตามหลัก 5 Rs ดังนี้

1. การลด ปริมาณขยะ (Reduce) เป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้ตะกร้าใส่ของแทนถุงพลาสติก การลดปริมาณวัสดุ (Reduce material volume) เป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะมูลฝอย การลดความเป็นพิษ (Reduced toxicity) เป็นการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2. การนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) เป็นการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีกครั้ง หรือเป็นการใช้ซ้ำ ใช้แล้วใช้อีก เช่น ขวดน้ำหวาน นำมาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้วนำมาใส่น้ำตาล การนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ (Product reuse) เป็นการพยายามใช้สิ่งของต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้งก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกใช้ของใหม่

3. การนำวัสดุที่ชำรุดมาซ่อมแซมใช้ใหม่ (Repair) เป็นการนำมาแก้ไข นำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายที่จะทิ้งเป็นมูลฝอยมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เช่น แก้ว เป็นต้น

4. การนำวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เป็นการหมุนเวียนกลับมาใช้ นำขยะมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้ว นำมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก กระดาษ ขวด โลหะต่าง ๆ เป็นต้น นำมาหลอมใหม่หรือนำยางรถยนต์ที่ใช้ไม่ได้แล้วมาทำรองเท้า หรือนำแก้วแตกมาหลอมผลิตเป็นแก้วหรือกระจกใหม่ การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ (Material recycling) เป็นการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่

5. การหลีกเลี่ยงวัสดุที่จะสร้างปัญหาขยะ (Reject) เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยากหรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก หลีกเลี่ยงการใช้ที่ผลิตวัตถุประสงค์ เป็นต้น

แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล

การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องดำเนินการโดยวิธีที่ถูกต้อง และจริงจัง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดมลภาวะอันเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยทั่วไป กระทรวงมหาดไทยจึงได้สั่งการให้เทศบาลพิจารณา ดำเนินการโดยสรุป ดังนี้

1. ให้เทศบาลสำรวจหาที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประเภทร้างว่างเปล่าที่อยู่ในเขตเทศบาลหรือเขตติดต่อกับเทศบาล เพื่อใช้เป็นพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอย โดยดำเนินการขอใช้ประโยชน์ในราชการ ตามมาตรา 3 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หากไม่มีที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ก็ให้เทศบาลหาพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยโดยวิธีอื่น เช่น จัดซื้อจากเอกชน เป็นต้น และในเรื่องการซื้อที่ดิน เพื่อเป็นพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลนั้น ก็ได้เคยสั่งให้หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดสร้างแหล่งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกระบบ

2. การวางนโยบายเกี่ยวกับการจัดพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอย ได้วางนโยบายเกี่ยวกับการจัดพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอย เช่น ต้องให้ห่างจากถนน 100 เมตร และให้ปลูกไม้ยืนต้นโตเร็วบริเวณด้านหน้าพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอย เพื่อป้องกันสายตาคบคูลที่สัญจรไปมาและป้องกันลมพัดพามูลฝอยปลิวเกลื่อนกลาด

ในเรื่องการกำจัดขยะมูลฝอยนั้น ส่วนกลางหรือกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่แต่เพียง ควบคุมให้เทศบาลได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายบังคับไว้ รวมทั้งควบคุมดูแลผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับประชาชนอันเนื่องมาจากการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เช่น กองขยะมูลฝอยส่งกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชน เป็นต้น อาจจะต้องสั่งการให้เทศบาลรีบดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง สุขาภิบาลต่อไปนอกจากนั้นก็อาจจะแนะนำทางด้านวิชาการที่เหมาะสมกับเทศบาลเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติด้วย สำหรับวิธีกำจัดการบริหารงานกำจัดมูลฝอยและงบประมาณ อัตราค่าจ้าง เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเรื่องที่เทศบาลแต่ละแห่งมีอำนาจอิสระพอควรที่จะบริหารตามที่มิขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับ

มาตรการที่จะส่งเสริมให้สามารถนำนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

1. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยใช้ร่วมกันหลายชุมชน

2. ส่งเสริมการลงทุนร่วมจากภาคเอกชนในการกำจัดขยะมูลฝอยและนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์

3. สนับสนุนภาคเอกชนดำเนินธุรกิจการจัดการขยะมูลฝอย การติดตาม การตรวจสอบ

4. ใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายอย่างยุติธรรมและเสมอภาค

5. ปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าธรรมเนียม ค่าบริการขนส่งและกำจัดให้สอดคล้องกับค่าดำเนินการ

6. ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่เยาวชน โดยให้ศึกษาและรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติ รวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

7. ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน
8. สนับสนุนการศึกษา วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีระบบ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนรวม 12 คน ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากกลุ่มผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านการวางแผนการดำเนินงานเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 3 คน และ 3) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลำลูกกา จำนวน 4 คน

2. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้ศึกษาได้รับข้อมูลครบถ้วนแล้ว จะทำการจัดข้อมูล เป็น 3 ส่วน คือ ข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสาร ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วจำแนกกลุ่มข้อมูลตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ ก่อนนำข้อมูลทั้ง 3 ส่วนที่จัดกลุ่ม แล้วมาทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีเพื่ออธิบายและหาคำตอบให้กับการศึกษาครั้งนี้

ผลการวิจัย

1) การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

จากการสัมภาษณ์ปัญหาในการจัดการขยะ พบว่า หลายหมู่บ้านยัง ไม่ได้ดำเนินการในเรื่องการจัดการขยะตามนโยบายของเทศบาล เนื่องจากผู้นำชุมชนยังไม่ได้รณรงค์นโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ชุมชนยังไม่ให้ความร่วมมือ ประชาชนในชุมชนขาดความตระหนัก ไม่มีงบประมาณในการดำเนินการปัญหาในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ขยะและยังไม่มีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชน อีกทั้งยังมองไม่เห็นปัญหาที่เกิดจากขยะจึงไม่ได้ดำเนินการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งทางเทศบาลตำบลลำลูกกาได้มีแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยการจัดให้มีถังรองรับขยะหรือถุงดำทุกครัวเรือน เพื่อแยกขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้และขยะที่ต้องการทิ้ง รวมไปถึงเทศบาลยังจัดให้มีสถานที่ที่เหมาะสมและถังรองรับขยะที่เป็นประโยชน์ประจำทุกหมู่บ้านและสนับสนุน รมณรงค์ ส่งเสริม ให้ความรู้แก่ชุมชนในการบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืน

2) ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

1. สภาพการจัดการขยะมูลฝอยปัจจุบัน พบว่า 1) มีระบบการจัดการขยะ 3 วิธี ได้แก่ การฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล การฝังกลบอย่างปลอดภัยและการผลิตเชื้อเพลิงขยะ 2) การจัดการขยะที่อยู่ในตัวเมืองจัดเก็บโดยรถขนขยะ เป็นช่วงเวลา แบ่งเป็นทีมเก็บขยะเคลื่อนที่เร็ว (กรณีมีขยะตกค้าง) และทีมกำจัดขยะบนท้องถนน 3) มีขยะจากบ้านเรือนจำนวนมาก ปัญหาที่พบ ได้แก่ 1) การใช้เครื่องคัดแยกขยะของเอกชน RDF ไม่สนับสนุนการจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะมีดินปนขยะ 2) ไม่มีการคัดแยกขยะจากต้นทาง 3) ประชาชนส่วนใหญ่ขาดการตื่นตัว 4) ขาดการกระตุ้นเรื่องการคัดแยกขยะ 5) ไม่มีระบบเรื่องการคัดแยกขยะ และ 6) ติตระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

2. การจัดเก็บขยะมูลฝอย พบว่า มีการจัดการเก็บขยะทุกวันและมีการเรียกเก็บค่าจัดเก็บขยะเป็นรายเดือน ๆ ละ 30 บาท ต่อครัวเรือน ปัญหาที่พบ ได้แก่ 1) ไม่มีการคัดแยกขยะ 2) เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดเก็บได้รับบาดเจ็บจากการเก็บขยะ เช่น เศษแก้ว เศษขวด บาดมือ เป็นต้น 3) ประชาชนไม่ทิ้งขยะให้ตรงเวลาทำให้เกิดการตกค้างของขยะ 4) ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเรื่องการคัดแยกขยะ 5) ปัญหาการคุ้มภัยของสุนัขและคนเก็บของเก่าแล้วไม่มัดปากถุงขยะไว้เช่นเดิมส่งผลให้ขยะกระจัดกระจาย 6) ปัญหาการวางถังขยะ และ 7) นโยบายการไม่มีถังขยะหรือถังขยะที่เป็นไปได้ยาก

3. การปฏิบัติหน้าที่ พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเก็บทุกวัน โดยจะเก็บเป็นช่วงเวลา ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่มีการจัดเก็บขยะที่นำมาทิ้งอย่างเป็นระเบียบแต่ไม่มีการคัดแยกขยะและการจัดเก็บขยะจากบ้านเรือนของประชาชนสามารถจัดเก็บได้ดีแต่นำมาวางทิ้งไม่ตรงเวลาทำให้เกิดการตกค้างของขยะ ปัญหาที่พบ ได้แก่ 1) ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะ 2) นำขยะมาวางทิ้งไม่ตรงเวลา 3) ผู้เก็บขยะเกิดการบาดเจ็บจากการเก็บขยะเนื่องจากประชาชนไม่มีการห่อหุ้มขยะที่เป็นเศษแก้วแตก 4) ไม่มีครัวเรือนใดต้องการให้วางขยะไว้หน้าบ้านของตนเอง และ 5) ประชาชนไม่มีองค์ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกตั้งแต่ระดับครัวเรือน

4. การดูแลเรื่องการกำจัดขยะ พบว่า ที่ฝ่ายจัดเก็บทำการจัดเก็บมาอย่างเดียว โดยมีการจัดการแบบคัดแยกและแบบฝังกลบ ซึ่งขยะปริมาณขยะที่ต้องกำจัดในแต่ละวันประมาณ 300 ตันต่อวัน ซึ่งมีปริมาณที่มากเกินไปกว่าจะทำการกำจัดได้หมด ทั้งนี้ทางเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีการบำบัดขยะโดยวิธีทางกลและชีวภาพ รวมทั้งมีการใช้เครื่องสับย่อยขยะ (RDF Shredder) และชุดเครนพลิกกลับกอง (MBT) มาใช้ ปัญหาที่พบ ได้แก่ 1) ขยะมีปริมาณมากเกินไปทำการฝังกลบไม่ทัน 2) ปัญหาการขนขยะข้ามถิ่น 3) โครงสร้างที่ออกแบบไว้รับปริมาณขยะได้จำนวนจำกัด 6) พื้นที่จัดเก็บขยะมูลฝอยมีไม่เพียงพอทำให้เกิดการปนเปื้อนของขยะ

5. การกำจัดขยะเพียงอย่างเดียว โดยมีการกำจัดแบบคัดแยกและแบบฝังกลบ ซึ่งมีปริมาณที่มากเกินไปกว่าจะทำการกำจัดได้หมด ทางเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีการบำบัดขยะโดยวิธีทางกลและชีวภาพ รวมทั้งมีการใช้เครื่องสับย่อยขยะ (RDF Shredder) และชุดเครนพลิกกลับกอง

(MBT) มาใช้ทั้งนี้ขยะที่คัดแยกไว้และสามารถนำกลับไปรีไซเคิลได้ จะมีบริษัทเอกชนมารับซื้อ ปัญหาที่พบได้แก่ 1) ขยะมีปริมาณมากเกินไปทำการฝังกลบไม่ทัน 2) ปัญหาการขนขยะข้ามถิ่น 3) โครงสร้างที่ออกแบบไว้รับปริมาณขยะได้จำนวนจำกัด 6) พื้นที่จัดเก็บขยะมูลฝอยมีไม่เพียงพอทำให้เกิดการปนเปื้อนของขยะ

3) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

1. การจัดทำมีการอบรมโดยหน่วยงานที่มีองค์ความรู้ด้านวิชาการเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
2. การจัดทำมีแผนในการจัดซื้อรถเก็บขยะเพื่อใช้สำหรับเก็บขยะที่เป็นขยะทั่วไปของโรงพยาบาลและรถเก็บขยะสำหรับจัดเก็บขยะที่เป็นอันตราย
3. การให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะแก่ประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์เรื่องการคัดแยกขยะ แลและวัน เวลาในการเก็บขยะแก่ประชาชนให้ทราบอย่างทั่วถึง
4. การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีความตระหนักและเล็งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นในอนาคต
5. การเพิ่มแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมกระบวนการคัดแยกขยะให้ถูกต้อง และการกำหนดเป้าหมายสำหรับพื้นที่ในอนาคตเป็น “Zero Waste” ขยะเป็นศูนย์หรือปลอดขยะ
6. การขุดบ่อเพื่อทำการสูบน้ำที่บำบัดแล้ว การจัดซื้อเครื่องอัดขยะ การจ้างบริษัทเอกชนกำจัดขยะ และการของบประมาณเพิ่มเติมเพื่อสร้างบ่อฝังกลบแห่งต่อไป

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ที่สำคัญเกิดจากฝ่ายบริหาร มีนโยบายอยากให้ขยะเป็นศูนย์ตามหลักการของแนวคิดสังคมปลอดขยะ แต่ทางปฏิบัติแล้วเป็นไปได้ยากเนื่องจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความตระหนักในเรื่องของการคัดแยกขยะ การทิ้งขยะ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยกัญญธนิธมาศ วัฒนพานิชกุล (2563, หน้า 56) ทำการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนยังขาดความรู้และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนยังไม่ถูกต้อง ขาดความร่วมมือในการคัดแยกขยะมูลฝอย ไม่ให้ความสำคัญและไม่เล็งเห็นถึงประโยชน์จากการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนตั้งแต่ต้นทาง รวมไปถึงจำนวนของถังขยะที่รองรับขยะมูลฝอยภายในชุมชนมีไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น และไม่มีถังขยะสำหรับแยกประเภทขยะมูลฝอย และรถเก็บขยะของเทศบาลมาเก็บขยะมูลฝอยไม่ตรงเวลา

แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารและผูปฏิบัติงานด้านการวางแผนการดำเนินงานเทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 คน ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการกำจัดขยะมูลฝอยของ

เทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 3 คน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 4 คนรวมทั้งหมดจำนวน 12 คน สรุปได้ว่าควรมีแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนดังนี้ 1) การจัดให้มีการอบรมโดยหน่วยงานที่มีองค์ความรู้ด้านวิชาการเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 2) การจัดให้มีแผนในการจัดซื้อรถเก็บขยะเพื่อใช้สำหรับเก็บขยะที่เป็นขยะทั่วไปของโรงพยาบาล และรถเก็บขยะสำหรับจัดเก็บขยะที่เป็นอันตราย 3) การให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะแก่ประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์เรื่องการคัดแยกขยะและวัน เวลาในการเก็บขยะแก่ประชาชนให้ทราบอย่างทั่วถึง 4) การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีความตระหนักและเล็งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นในอนาคต 5) การเพิ่มแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมกระบวนการคัดแยกขยะให้ถูกต้อง และการกำหนดเป้าหมายสำหรับพื้นที่ในอนาคตเป็น “Zero Waste” ขยะเป็นศูนย์หรือปลอดขยะ 6) การชุดบ่อเพื่อทำการสูบน้ำที่บำบัดแล้ว การจัดซื้อเครื่องอัดขยะ การจ้างบริษัทเอกชนกำจัดขยะและการของบประมาณเพิ่มเติมเพื่อสร้างบ่อฝังกลบแห่งต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด ยอดสารและสุวรรีย์ แลสันกลาง (2560) เรื่องแนวทางการบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วมของบ้านปางพร้าว องค์การบริหารส่วนตำบลร่องกาศ อำเภอสว่างเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า ควรส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยบ้านปางพร้าว โดยใช้หลักการแบบมีส่วนร่วมที่ทุกฝ่ายร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจและรับผลประโยชน์ร่วมกัน และควรเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอวิธีการจัดการขยะมูลฝอยรับรู้และเรียนรู้วิธีการย่อยสลายขยะอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ชุมชนมีการตระหนักถึงปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ (2560) เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาต้องสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด ทำให้หมู่บ้านปลอดมลพิษ จัดตั้งธนาคารขยะและกลุ่มเลี้ยงไส้เดือนดินทุกหมู่บ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรวิษญ์ วรวิษณุพงศ์ (2560, หน้า 154-155) เรื่องรูปแบบการจัดการขยะชุมชนในเทศบาลตำบลดงมะดะอำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้นำชุมชนควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมแผนงานหรือโครงการที่มีจุดประสงค์เพื่อลดปริมาณขยะ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ทั้งร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผลยึดหลักการพึ่งตนเองโดยมุ่งใช้ทรัพยากรที่มีแต่ละชุมชนเป็นต้นทุนสำหรับกิจกรรมการจัดการขยะ เช่น การตั้งกลุ่มคัดแยกประเภทขยะ ธนาคารขยะชุมชน กลุ่มปุ๋ยหมัก และกลุ่มปุ๋ยชีวภาพ โดยเทศบาลควรมีการส่งเสริมขยายผลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อพัฒนาเป็นชุมชนปลอดขยะ ซึ่งจะทำให้ชุมชนสะอาด น่าอยู่ สร้างชุมชนเข้มแข็งเป็นการพัฒนาที่แก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ดังที่ปิยรัตน์ วงศ์จุมมะลี และรัตเกล้า เปรมประสิทธิ์ (2560, หน้า 916-929) เสนอไว้ว่า การก้าวเข้าสู่สังคมปลอดขยะ (Zero waste society) ในภาพรวมอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างพื้นฐาน นโยบาย วิธีการผลิตและการบริโภคที่ก่อให้เกิดการสร้างขยะในทางปฏิบัติ ประชาชนควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภค ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสามารถทำการรีไซเคิลขยะในพื้นที่ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ ผู้ผลิตต้องแสดงความรับผิดชอบต่อตลอดวงจรตั้งแต่กระบวนการผลิต การใช้งานและการ

กำจัดผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตามในระดับนโยบายต้องมีการบังคับใช้กฎหมายการฝังกลบและการเผาให้เกิดผล
อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหารเทศบาลควรทำการกำหนดการลดและแยกขยะที่ต้นทางอย่างสมอต้นเสมอปลาย โดยการ
มีกิจกรรมร่วมกับชุมชน ในการลดและแยกขยะอยู่เสมอ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนในการแยก
ขยะ
2. ผู้บริหารเทศบาลควรปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดขยะ โดยกำหนดให้ทุกชุมชน
ไม่ทิ้งขยะลงสู่ลำน้ำ สาธารณะหรือสิ่งแวดล้อม เพื่อร่วมกันลดและทำให้จัดการขยะมูลฝอยง่ายขึ้น
3. ผู้บริหารเทศบาลควรจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย
และการรักษาสิ่งแวดล้อมและรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกันกับเทศบาล
4. รมรงค้ให้มีการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยจัดผ่านโครงการความร่วมมือกับผู้ประกอบการ ร้านค้า
งดใช้ถุงพลาสติกหรือบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ทำด้วยพลาสติก และเชิญชวนให้ประชาชนนำถุงผ้าไปใช้ในการ
จับจ่าย
5. เพิ่มการจัดจุดรวบรวมขยะมูลฝอย เพิ่มจำนวนภาชนะ/ถังรองรับขยะให้เพียงพอ และให้มีการ
แบ่งแยกประเภทของถังรองรับขยะมูลฝอยตามสีต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการทิ้งขยะที่
ถูกต้องตามประเภท รวมถึงการจัดให้มีถังบรรจุภายในถังเพื่อสะดวกและไม่ตกหล่นหรือแพร่กระจาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีโครงการศึกษาและสำรวจการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลอำเภอลำลูกกา จังหวัด
ปทุมธานี เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจัดการขยะมูลฝอยภายใน
เขตเทศบาลในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ประชาชนผู้ผลิตขยะมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเองว่ามีการ
จัดการได้ครอบคลุมหรือตรงเป้าหมายของปัญหาหรือไม่ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยให้ได้
เป็นการถาวรและเพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัญธณิมาศ วัฒนพานิชกุล. (2563). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาล
นครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารสหศาสตร์*, 19(2), 55-72.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2563). *มาตรการและแนวทางปฏิบัติหลัก 5 RS*. กรมควบคุมมลพิษ กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมควบคุมมลพิษ. (2565). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2564. กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

ฉัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ. (2560, พฤษภาคม-สิงหาคม). การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:กรณีศึกษา เทศบาลตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์. *รมยสาร*, 15(2), 273-282.

ปิยรัตน์ วงศ์จุมมะลี และรัตเกล้า เปรมประสิทธิ์. (2560). *ของเสียเหลือศูนย์ (Zero Waste): แนวคิดและหลักการสู่สังคมปลอดขยะ*. ในการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 16 วันที่ 29-30 มิถุนายน พ.ศ.2560 (916-929). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรมควบคุมมลพิษ. (2564). ข้อมูลสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ. <https://thaimsw.pcd.go.th/report1.php?year=2563>

วชิรวิษณุ วรัชชญพงศ์. (2560). รูปแบบการจัดการขยะชุมชน ในเทศบาลเทศบาลตำบลดงมะดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ "นเรศวรวิจัย" ครั้งที่ 13 วิจัยและนวัตกรรมขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สฤชดี บุตรเนียร. (2566). *ญาติ-แก้ไขปัญหาเรื่องการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. <https://cdc.parliament.go.th>